

*Грисяк В. В.,**аспірантка кафедри теорії та історії держави і права
Чернівецького юридичного інституту
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРИНЦИПИ, ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Адвокатська діяльність є особливим видом юридичної діяльності. Але і це певним чином її актуалізує, вона відрізняється від класичних варіантів такої діяльності. У зазначеному аспекті найголовнішим чинником є те, що кар'єра адвоката, на відміну від державного службовця, розвивається горизонтально. Чим більше клієнтів, які залишають за результатами роботи адвоката позитивний відгук, тим більш затребуваним є такий адвокат, а, відповідно, й значно «дорожчим». Для адвоката не є головним «отримати вищу посаду», а головним є «якісно захистити інтереси клієнта». Вказане підкреслює особливість адвокатської діяльності.

Тож особливого значення набувають питання методологічного забезпечення його правозахисної діяльності. В основі методології дослідження адвокатської діяльності лежать такі принципи: об'єктивність, історизм, усебічність дослідження. Використовуються наукові досягнення зі сфери філософії, теорії держави і права, історії держави і права, юридичної деонтології, етики.

Принцип об'єктивності відображає усебічність у вивченні важливих і другорядних ознак адвокатської діяльності. Особлива увага приділяється взаємозв'язку з розвитком системи державно-правових явищ, поєднанню наукового й ціннісного підходів, наданню пріоритету демократичним цінностям, які втілюють у собі сучасний рівень розвитку світової цивілізації.

Принцип усебічності забезпечує врахування якомога більшої кількості властивостей адвокатської діяльності та її співвідношення з іншими видами соціальної активності. Ми маємо врахувати, що чим більша кількість критеріїв аналізу застосовується, тим вірогіднішими будуть висновки.

Зазначені принципи підкреслюють значущість адвокатської діяльності та певною мірою вказують на методологічні підходи, які необхідно використовувати задля всебічного відображення її сутності. До таких підходів слід відносити: діяльнісний, людиноцентричний, цивілізаційний. Причому, враховуючи сутність поняття, яке підлягає дослідженню, та необхідність аналізу концептуального та інструментального рівнів сучасної методології, як домінуючі слід виділяти діяльнісний (для розкриття інструментального рівня) та людиноцентричний (для розкриття концептуального рівня) підходи.

Проведення повноцінного, всебічного, завершеного та методологічно вивіреного дослідження природи адвокатської діяльності є запорукою правильного визначення сутності такої діяльності, встановлення її ролі в системі соціальної діяльності, ідентифікації посеред інших понять теорії права та явищ правової реальності.

Вказаний плюралізм щодо методологічного інструментарію є базовою засадою отримання всебічно обґрунтованої інформації стосовно адвокатської діяльності.

Ключові слова: методологія юридичної науки, правозахисна діяльність, адвокатська діяльність, правові принципи дослідження адвокатської діяльності, методи дослідження адвокатської діяльності.

Постановка проблеми. Організація якісної та ефективної юридичної діяльності в державі є відображенням високого рівня правової культури суспільства. Одним із найбільш важливих видів юридичної діяльності є адвокатська діяльність. Будучи ключовим інститутом правозахисної системи, адвокатура є гарантом забезпечення належного рівня втілення та захисту прав і свобод суб'єктів права. У свою чергу, всебічне розуміння природи адвокатської діяльності зумовлює перш за все визначення належного методологічного інструментарію такого дослідження. Враховуючи зазначене, аналіз методів, принципів, підходів у концепції завдяки використанню яких стає можливим встановлення сутності адвокатської діяльності, вбачається актуальним напрямом наукових розробок.

Мета статті. Основною метою статті є розкриття особливостей методологічного інструментарію дослідження адвокатської діяльності.

Теоретичною базою дослідження слугували роботи таких учених, як: С. Алексєєв, П. Баранов, С. Гусарев, В. Дудченко, М. Кельман, С. Максимов, М. Марченко, М. Магузов, Ю. Оборотов, Н. Оніщенко, П. Рабінович, О. Скакун, С. Стеценко, Ю. Тихомиров, та інших.

Виклад основного матеріалу дослідження. Законом встановлено загальні принципи здійснення діяльності адвокатом, а саме: «Адвокатська діяльність має здійснюватися на принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів. Адвокат України здійснює адвокатську діяльність на всій території України та за її межами, якщо інше не передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або законодавством іноземної держави. Адвокат може здійснювати адвокатську діяльність індивідуально або в організаційно-правових формах адвокатського бюро чи адвокатського об'єднання (організаційні форми адвокатської діяльності). Адвокат іноземної держави здійснює адвокатську діяльність на території України відповідно до законодавства України, якщо інше не передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України» [12].

Не виникає сумнівів, що адвокатська діяльність є особливим видом юридичної діяльності. Але і це певним чином її актуалізує, вона відрізняється від класичних варіантів такої діяльності. У зазначеному аспекті найголовнішим чинником є те, що кар'єра адвоката, на відміну від державного службовця, розвивається горизонтально. Чим більше клієнтів, які залишають за результатами роботи адвоката позитивний відгук, тим більш затребуваним є такий адвокат, а, відповідно, й значно «дорожчим». Для адвоката не є головним «отримати вищу посаду»,

а головним є «якісно захистити інтереси клієнта». Вказане підкреслює особливість адвокатської діяльності.

По суті, така діяльність є правозахисною. З цього приводу М.Р. Аракелян вказує: «Концепція правозахисту є системою поглядів, упорядкованих знань щодо розуміння та пізнання правозахисту як особливого явища сучасної правової реальності, яка поєднує науково обґрунтовані положення щодо правової природи, інституалізації та якісних характеристик правозахисту та відображає засновані на правовому законі процеси та юридично значущі дії щодо встановлення, формального закріплення, захисту та сприяння відновленню і належної реалізації прав і свобод особи, формування засад правової культури» [2, с. 6].

Виконання вказаної функції багато в чому залежить від того, як адвокат здійснює свою діяльність, а отже, особливого значення набувають питання методологічного забезпечення його правозахисної діяльності. Але необхідно чітко розрізняти «методологічні засади здійснення адвокатської діяльності» – як сукупність правил, прийомів, методів і принципів фактичного здійснення адвокатської діяльності, та «методологічний інструментарій дослідження сутності та правової природи адвокатської діяльності» – сукупність підходів, методів і принципів, завдяки використанню яким ми можемо отримати інформацію, яка характеризує адвокатську діяльність як особливе явище правової реальності, та для проведення порівняльного аналізу із суміжними категоріями». Саме в останньому значенні нами й буде проводитися дослідження.

Фактично встановлена мета дослідження зумовлює проведення всебічного аналізу методології адвокатської діяльності.

П.М. Рабінович визначає методологію юридичної науки (у вузькому розумінні) як «систему підходів, методів і способів наукового дослідження, теоретичні засади їх використання під час вивчення державно-правових явищ». На думку вченого, визначення стратегії юриспруденції передбачає залучення трьох загальнометодологічних постулатів: по-перше, об'єктивності зумовленості обраних методів дослідження його предметом; по-друге, необхідність встановлення єдиної істини, що перевіряється об'єктивним критерієм; по-третє, евристичними можливостями використовуваних підходів і методів [13, с. 170].

Зі свого боку М.С. Кельман наголошує: «Методологія є складним багатоплановим утворенням, що охоплює проблеми структури юридичного наукового знання загалом і особливо його теорій, концепцій, тенденції виникнення, функціонування і зміни наукового знання, а також його класифікації, типології, понятійний апарат методології та її наукову мову, структуру і склад методологічного підходу та інших наукових методів, що застосовуються в юридичній науці» [8, с. 6].

Слід врахувати й висновки Д.А. Керімова, який зазначав: «Методологія, як сукупність підходів, принципів, методів, забезпечує правильне застосування понять і категорій у пізнанні, повинна відображати специфіку процесу пізнання, орієнтувати суб'єкта пізнання на те, як його необхідно проводити: які і в якій послідовності необхідно здійснювати процедури, які сторони досліджуваного поняття – джерела права, необхідно вивчати, а від яких можна абстрагуватись, як слід застосовувати в пізнанні теоретико-поняттєвий апарат, визначаючи найдоцільніший шлях досягнення об'єктивної істини» [9, с. 70].

Водночас Н.М. Оніщенко вказує: «Методологія права, будучи системною сукупністю особливих пізнавальних мето-

дів, засобів, прийомів вивчення держави і права, закономірностей їх виникнення та розвитку, базується на певних, притаманних їй принципах дослідження державно-правової дійсності» [14, с. 38].

На думку В.В. Дудченко: «Сучасна методологія є системою концептуальних підходів, загальнонаукових і спеціальних методів і засобів дослідження, а також знанням про закономірності їх застосування» [7, с. 248].

Аналізуючи сучасні грані методологічного інструментарію, слід звернутися до обґрунтованої Ю.М. Оборотовим наукової позиції щодо методологічних складників загальнотеоретичної юриспруденції. На думку науковця, «... саме тут отримують закріплення два рівні сучасної юридичної методології, а саме: концептуальний і інструментальний, – що дає змогу глибше проникнути в питання формування та використання методологічного арсеналу всієї юриспруденції. Також на цьому тлі розкривається зміна парадигм у вимірі права і держави, а плюралістична картина правового і державного буття забезпечується різноманіттям методологічних підходів як стратегій юридичних досліджень» [10, с. 6].

В основі методології дослідження адвокатської діяльності лежать такі принципи: об'єктивність, історизм, усебічність дослідження. Використовуються наукові досягнення зі сфери філософії, теорії держави і права, історії держави і права, юридичної деонтології, етики.

Принцип об'єктивності відображає усебічність у вивченні важливих і другорядних ознак адвокатської діяльності. Особлива увага приділяється взаємозв'язку з розвитком системи державно-правових явищ, поєднанню наукового й ціннісного підходів, наданню пріоритету демократичним цінностям, які втілюють у собі сучасний рівень розвитку світової цивілізації.

Принцип історизму відображає послідовність розвитку інституту адвокатури у правових системах, які безпосередньо вплинули на розвиток системи права. Н.М. Оніщенко зазначає: «Ґрунтуючись на принципі історизму, логічне дослідження права розкриває історичну повторюваність і загальні принципи їхнього розвитку. Тому будь-яке дослідження права у своїй основі повинно ґрунтуватися на єдності історичного й логічного» [11, с. 110].

Принцип усебічності забезпечує врахування якомога більшої кількості властивостей адвокатської діяльності та її співвідношення з іншими видами соціальної активності. Ми маємо враховувати, що чим більша кількість критеріїв аналізу застосовується, тим вірогіднішими будуть висновки.

Зазначені принципи підкреслюють значущість адвокатської діяльності та певною мірою вказують на методологічні підходи, які необхідно використовувати задля всебічного відображення її сутності. До таких підходів слід відносити: діяльнісний, людиноцентричний, цивілізаційний. Причому, враховуючи сутність поняття, яке підлягає дослідженню, та необхідність аналізу концептуального та інструментального рівнів сучасної методології, як домінуючі слід виділяти діяльнісний (для розкриття інструментального рівня) та людиноцентричний (для розкриття концептуального рівня) підходи.

Щодо діяльнісного підходу, то найбільш науково виваженою вбачається позиція С.Д. Гусарева, який уважає: «Юридична діяльність здійснюється у формі практичної, наукової та навчальної діяльності. Кожна із зазначених форм має свої особливості мети, змісту, засобів здійснення тощо

та відбувається у специфічному соціальному середовищі, що охоплюється поняттям сфери. У зазначеній тріаді практична діяльність юристів є провідною формою, а навчальна та наукова виступають як додаткові або специфічні форми. Юридична навчальна та юридична наукова діяльність є рівноцінними елементами в системі, кожен з яких виконує свою власну функцію, завдяки чому відбувається гармонійне поєднання та взаємодія елементів у системі» [5, с. 38].

Юридична діяльність є особливим видом соціальної практики. Вона пов'язана з такими засадами, як: юридична освіта, аналітичне мислення, знання чинного законодавства, розуміння процедурно-процесуальних особливостей провадження юридичної справи, та, відповідно, відображає особливості здійснення адвокатської діяльності.

Діяльнісний підхід передбачає можливість пояснення сутності адвокатської діяльності у нерозривній єдності з діяльністю людини. Причому така діяльність може бути розглянута з різноманітних ракурсів, але у всіх випадках проявляється співвідношення певного суб'єкта і явища, зумовлене включенням такого суб'єкта у складну систему соціальних взаємодій, побудованих на правових стандартах поведінки.

Ефективність такої діяльності заснована на знанні умов встановлення фактичних обставин справи та їхнього належного оформлення, якісної правової кваліфікації та здатності до юридичного конструювання з урахуванням розуміння правил, способів і принципів технологій вирішення юридичної справи та створення правових актів.

Зі свого боку В.В. Дудченко вказує: «Сучасна теорія права, поза сумнівом, вимагає від дослідників освоєння і застосування нових методологічних підходів» [6, с. 6].

Отже, під час аналізу особливостей адвокатської діяльності та виявлення її ролі в суспільстві, не менш важливим є використання людиноцентричного підходу.

З цього приводу слід погодитися з М.Р. Аракелян, що «... людиноцентрична парадигма виступає методологічною основою правозахисної діяльності сучасної демократичної держави. Вона передбачає, що саме людина є визначальною у правозахисній діяльності держави» [4, с. 40].

Не викликає сумніву, що в сучасних умовах права і свободи людини виступають пріоритетним об'єктом нормативного закріплення в межах різних правових систем. Людиноцентричний підхід певною мірою конкретизує «загальність» антропологічного підходу, виводячи як основну ідею роль людини у створенні та функціонуванні права й держави.

Але, на нашу думку, людиноцентризм не повинен витіснити інші підходи, особливо, коли йдеться про інститути, всебічне дослідження яких тісно пов'язано з аналізом певних технологій і механізмів їх здійснення. Тому окремі положення, які обґрунтовуються М.Р. Аракелян, наприклад, щодо того, що «... людиноцентричний підхід виступає центральною ланкою методології дослідження проблематики формування і функціонування правозахисної системи та інституту адвокатури як її елементу, оскільки вся діяльність сучасної демократичної держави та її інститутів спрямована на утвердження й захист прав і свобод людини та громадянина, що є основною функцією держави» [3, с. 13], є певною мірою дискусійними.

Водночас у дослідженні використовувався й цивілізаційний підхід. Цивілізаційний підхід надав змогу визнати природним розмаїття правових культур і державних інститутів як мозаїку

світу, що розвивається, зберегти власну унікальність, використати досягнення різних цивілізацій, вести з ними культурний діалог, знаходити спільні правові рішення й організаційні засоби їх здійснення під час взаємодії з іншими правовими системами і державами.

Підходи і принципи наукового дослідження специфіки здійснення адвокатської діяльності конкретизуються в певних методах.

В.І. Абрамов вказує: «Дослідникові треба пам'ятати, що комплекс застосовуваних методів дослідження має бути досить сталим і переконливим, щоб використання додаткових прийомів і способів не могло вплинути на основні результати наукового пошуку» [1, с. 184].

С.Д. Гусарев визначає метод як «спосіб відображення і відтворення в мисленні досліджуваного предмета» [5, с. 62].

Система методів дослідження є тією ґрунтовною базою, яка забезпечує всебічність і послідовність отриманих результатів. Н.М. Оніщенко зазначає: «Система методів, у сукупності з іншими спеціальними засобами і прийомами пізнання тих або інших правових явищ, є складним утворенням, дослідницьким інструментарієм усієї юридичної науки, її методологією» [14, с. 17].

Відповідно до встановлених підходів і на основі заявлених принципів у процесі дослідження використовувалися такі групи методів: загальні методи мислення та теоретичного пізнання; загальнонаукові методи (теоретичні та емпіричні); конкретно-наукові методи (застосовуються окремими групами наук); спеціальні методи (використовуються конкретною наукою).

Розкриття природи адвокатської діяльності, на нашу думку, має ґрунтуватися на використанні різноманітних методів. Зокрема, можна виділити такі:

загальні методи мислення: діалектика – цей метод дає змогу розкрити протиставлення універсальї і конкретностей, причин і наслідків, ідеї суспільного цілого і його частин, у становленні та розвитку адвокатської діяльності, для аналізу категоріальних переходів «належне-суше», «сутність-існування», «абстрактне-конкретне»; аналіз – уявне розчленовування цілісного предмета з метою його вивчення на складники (сторони, ознаки, властивості або відношення), що дало змогу виокремити ознаки, властивості, загальні та особливі характеристики адвокатської діяльності; синтез – з'єднання раніше виділених частин, ознак, властивостей, що дало змогу поєднати зазначені елементи та визначити місце адвокатської діяльності в системі юридичної діяльності; абстрагування – виділення властивостей і відношень досліджуваного явища, до яких суб'єкт виявляє інтерес, а також одночасне відсторонення від інших властивостей і відношень, у результаті чого утворюються різноманітні абстракції – поняття, категорії, юридичні конструкції. Використання цього методу забезпечило формування певних узагальнень і теоретичних визначень окремих видів і технологій адвокатської діяльності; узагальнення – встановлення загальних властивостей і ознак об'єктів шляхом переходу від конкретного поняття чи судження до більш загального. Цей метод використовувався для розширення знань щодо таких понять: юридична діяльність, юридичний процес і процедура, юридичні технології, юридичні технології адвокатської діяльності; індукція – формування загального висновку на основі конкретних посилянь. На основі цього методу було сформульовано,

що адвокатська діяльність є стержневим елементом правозахисної діяльності; аналогія – на основі подібності об'єктів в одних ознаках робиться висновок про їхню подібність і в інших ознаках про їхню нетотожність. Застосування цього методу дало змогу виокремити різноманітні види юридичних технологій здійснення адвокатської діяльності.

Вказані загальнонаукові методи мають застосовуватися упродовж усього дослідницького процесу, за їхньою допомогою виявляються об'єктивні закономірності, загальні та особливі ознаки, вихідні характеристики адвокатської діяльності.

Водночас під час дослідження адвокатської діяльності мають використовуватися й спеціально-наукові методи теорії держави і права, а саме:

– історико-правовий метод – для вивчення історичного розвитку формування адвокатської діяльності, виявлення основних закономірностей і випадковостей її розвитку, визначення особливостей фіксації вихідних положень у правових актах;

– герменевтичний метод – для дослідження особливостей тлумачення норм права, які містять положення щодо адвокатської діяльності, у різні історичні періоди з урахуванням різних підходів до розуміння права;

– формально-юридичний метод – під час аналізу зовнішньої та внутрішньої форм права, ступеня застосування вимог юридичної техніки і технологій під час створення положень нормативно-правових актів, якими регламентовано адвокатську діяльність, встановлення зовнішніх ознак правових явищ, їх відмінностей між собою та відпрацювання дефініцій;

– порівняльно-правовий – для зіставлення юридичних понять, явищ і процесів щодо організації адвокатської діяльності в різних правових системах сучасності.

Із урахуванням розвитку суспільних відносин сучасності в процесі дослідження сутності адвокатської діяльності також слід використовувати інформаційний метод і кейс-метод.

Інформаційний метод дав змогу дослідити процеси і явища, що входять до об'єкта дослідження, з інформаційного погляду, виявити нові ознаки, що впливатимуть на розуміння їхньої сутності, можливих напрямів розвитку на підставі уявлень дослідника про загальні властивості та закономірності інформаційних процесів.

Завдяки використанню кейс-методу розкривається сутність технологій аналізу реальних ситуацій як щодо загальної організації адвокатської діяльності, так і щодо конкретних справ з адвокатської практики.

Висновки. Проведення повноцінного, всебічного, завершеного та методологічно вивіреного дослідження природи адвокатської діяльності є запорукою правильного визначення сутності такої діяльності, встановлення її ролі в системі соціальної діяльності, ідентифікації серед інших понять теорії права та явищ правової реальності.

Аналіз основних принципів, підходів і методів дослідження сутності адвокатської діяльності вказує на те, що сучасні наукові розробки мають проводитися з урахуванням багатоаспектності правових явищ і процесів, традицій та інновацій, зокрема, у сфері методологічного інструментарію, який використовується для розкриття встановлених завдань. Вказаний плюралізм щодо методологічного інструментарію є базовою засадою отримання всебічно обгрунтованої інформації стосовно адвокатської діяльності, перспектив її розвитку та вдосконалення

з урахуванням особливостей її організації як у вітчизняній, так і в інших правових системах.

Література:

1. Абрамов В.І. Духовність суспільства: методологія системного вивчення : монографія. Київ : КНЕУ, 2004. 236 с.
2. Аракелян М.Р. Концептуальні засади правозахисної діяльності адвокатури : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.01 – «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень». Одеса, 2019. 44 с.
3. Аракелян М.Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс : монографія. Фенікс, 2018. 386 с.
4. Аракелян М.Р. Человекоцентристский подход как методологическая основа правозащитной деятельности. *Питання удосконалення методології сучасної юриспруденції* : тези 2-ої Міжнар. наук. конф., присвяч. пам'яті проф. О.В. Сурилова, м. Одеса, 30–31 березня 2012 р. / Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса, 2012. С. 39–41.
5. Гусарев С.Д., Тихомиров О.Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності) : навч. посіб. Київ : Знання, 2005. 656 с.
6. Дудченко В.В. Концепт позитивізму в юриспруденції: генезис та обгрунтування. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. праць. 2005. Вип. 25. С. 6–14.
7. Дудченко В.В. Традиція правового розвитку: плюралізм правових вчень : монографія. Одеса : Юрид. літ., 2006. 304 с.
8. Кельман М.С. *Юридична наука: проблеми методології* : монографія. Тернопіль : ТЗОВ «Тернограф», 2011. 492 с.
9. Керимов Д.А. Методологія права: предмет, функції, проблеми філософії права : монографія / ИГиП РАН. 2-е изд. Москва : Аванта+, 2001. 560 с. С. 70.
10. Методологія та інноватика загальнотеоретичної юриспруденції : монографія / Ю.М. Оборотов, А.П. Овчиннікова, В.В. Завальнюк та ін. ; за ред. Ю.М. Оборотова. Одеса : Фенікс, 2019. 420 с.
11. Оніщенко Н.М. Джерела права: теоретико-методологічні засади: дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 ; Інститут держави і права ім. В.М. Корещького НАН України. Київ, 2009. 396 с.
12. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
13. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави. Київ : Атіка, 2001. 174 с.
14. Теорія держави і права. Академічний курс : підруч. / за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 688 с.

Grysiuk V. Principles, approaches and methods of research of advocacy

Summary. Lawyer activity is a special type of legal activity. But, and in a way it actualizes it, it differs from the classical variants of such activity. In this respect, the most important factor is that, unlike a civil servant, a lawyer's career is developing horizontally. The more clients who leave a positive response to the lawyer, the more in demand is the lawyer, and, consequently, much more expensive. For a lawyer, it is not the main thing to get a senior position, but the main thing is to "protect the client's interests". The above emphasizes the peculiarity of the lawyer's activity.

Therefore, issues of methodological support for its human rights activities are of particular importance. At the heart of the methodology of the study of advocacy are the following principles: objectivity, historicism, comprehensive study. The scientific achievements in the sphere of philosophy, theory of state and law, history of state and law, legal deontology, ethics are used.

The principle of objectivity reflects the comprehensiveness of the study of the important and minor attributes of advocacy. Particular attention is paid to the relationship with

the development of the system of state and legal phenomena, the combination of scientific and value approaches, giving priority to democratic values that embody the current level of development of world civilization.

The principle of comprehensiveness ensures that as many properties of the lawyer's activity as possible are taken into account and its relationship with other types of social activity. We need to keep in mind that the more analysis criteria are applied, the more likely the conclusions will be.

These principles emphasize the importance of advocacy and, to a certain extent, indicate the methodological approaches that must be used to fully reflect its essence. These approaches should include: active, human-centered, civilizational. Moreover, given the essence of the concept to be investigated and the need to analyze the conceptual and instrumental levels of modern methodology, the activities

(for the disclosure of the instrumental level) and the human-centric (for the disclosure of the conceptual level) approaches should be distinguished.

Conducting a full, comprehensive, completed and methodologically validated study of the nature of advocacy is the key to the true definition of the essence of such activity, establishing its role in the system of social activity, identification among other concepts of the theory of law and the phenomena of legal reality.

This plurality of methodological tools is the basic basis for obtaining comprehensive substantiated information on advocacy.

Key words: legal science methodology, human rights activity, advocacy, legal principles of advocacy research, methods of advocacy research.